pärast Danzigi võimude poolt konfiskeeritud laeva „Ita“ osanikuks. 4. okt. kinnitab Riigikogu kohtusiseministriks dr. E. E i n'i (erap.).

Nii jõutakse suure sisepoliitilise pinevuse tähe all 14.—16. oktoobri rahvahääletuseni, mis koondab rahva kaaluva enamuse vabadussõjalaste eelnõu selja taha, mitte vist otsekohesest vaimustusest vabadussõjalaste Põhiseaduse muutmise eelnõu vastu, vaid protestiks J. Tõnissoni valitsuse ja tema ebaõnnestunud poliitika vastu. Rahvahääletuseks hääleõiguslikke kodanikke on 763 073 ja Põhiseaduse läbiminekuks tarvilik kvoorum 381 537, seaduseelnõu aga saab poolt 416 878 häält ja vastu 156 894.

Seistes rahva nii võimsa opositsiooni vastas, J. Tõnissoni valitsus otsustab 17. okt. lahkuda. Lahkumisteate motiivides valitsus seletab, et ta on teostanud endale võetud tähtsama ülesande, viia meie rahvas majandusliku kitsikuse raskustest vabamajandusliku arenemise teele. Ühtlasi olevat valitsusel olnud võimalik viia riik erakordsetes oludes rahulikult rahvahääletuseni Põhiseaduse muutmiseks.

18. okt. tehakse ettepanek K. Pätsile uue valitsuse kujundamiseks, kes selle ülesandega saabki toime. J. Tõnissoni valitsus kaotab ise veel 20. okt. kaitseseisukorra, välja arvatud pealinn, piiriäärne maariba ja raudtee piirkond. Ka ajalehtede tsensuur kaotatakse.

3. K. Pätsi üleminekuaja-valitsus.

Tekkinud olukorras on hõlpsaimaks võimaluseks töökabineti loomine üleminekuajaks uuele põhiseaduslikule korrale, tarviliste eeltööde tegemiseks ja maal tekkinud pinevuse vaigistamiseks. K. Päts saab endale

Eesti kroonika 1933, lk. 24